

DOSYA KONUSU

ÖDEME SİSTEMLERİ

Üç veya daha fazla katılımcı arasındaki fon veya menkul kıymet aktarımlarının gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla yapılan takas veya mutabakat işlemleri için gerekli altyapıyı sunan ve ortak kuralları olan yapı, "ödeme sistemi" olarak adlandırılmaktadır.

TCMB BİRİMLERİ

ÖDEME SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TCMB'nin ödeme sistemlerine ilişkin görevleri, 4 Kasım 2013 tarihinde kurulan Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülmektedir.

TERMOMETRE

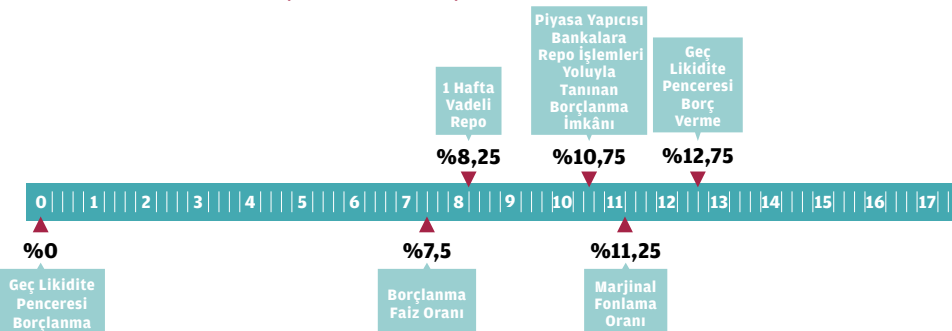
- *Tüketici Kredileri ve Ticari Krediler
- *TCMB Döviz Rezervleri

→ Sayfa 2

→ Sayfa 5

→ Sayfa 6

TCMB FAİZ ORANLARI (20 KASIM 2014)

TCMB REZERVLERİ (5 ARALIK 2014)

BRÜT DÖVİZ REZERVİ

111,700 MİLYAR ABD DOLARI

ALTIN

20,186 MİLYAR ABD DOLARI

ENFLASYON (KASIM 2014)

%9,15

DOSYA KONUSU

ÖDEME SİSTEMLERİ VE TÜRKİYE'DE ÖDEME SİSTEMLERİ

ÖDEME SİSTEMİ NEDİR?

Üç veya daha fazla katılımcı arasındaki fon veya menkul kıymet aktarımlarının gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla yapılan takas veya mutabakat işlemleri için gerekli altyapıyı sunan ve ortak kuralları olan yapı, "ödeme sistemi" olarak adlandırılmaktadır.

Ödeme sistemi, ekonomik birimler arasında mal ve hizmetlerin değişimini kolaylaştıran araçları, yasal düzenleme ve standartları, kurumsal ve örgütsel çatıyı, işletim süreçlerini ve haberleşme ağını kapsamaktadır.

ÖDEME SİSTEMLERİ NEDEN ÖNEMLİDİR?

Finansal piyasaların birbiriyle daha bütünleşik hale gelmesi, ödeme sistemlerinde gerçekleşen işlem sayısı ve tutarının giderek daha büyük bir hacme ulaşması, bu sistemlerin işleyişinde meydana gelebilecek olası bir aksaklığın bankacılık sisteminde ve reel ekonomide geniş çaplı olumsuz sonuçlara yol açma riskini artırmaktadır. Güvenli ve etkin işleyen ulusal ödeme sistemlerinin varlığı, merkez bankalarının para politikası uygulamalarının etkinliği, finansal istikrar ve uzun vadeli büyüme açısından büyük önem taşımaktadır.

ÖDEME SİSTEMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Ödeme sistemlerini çeşitli açılardan sınıflandırmak mümkündür. Birinci sınıflandırma, sistemlerde gerçekleşen ödemelerin perakende veya toptan olmasına göre yapılabilir. Perakende ödeme sistemleri, çoğunlukla müşteri ödemeleri, çek, kredi kartı, doğrudan borçlandırma ve kredi transferi işlemleri için kullanılmakta ve finansal istikrara göreceli olarak daha az etki etmektedir. Toptan ödeme sistemleri ise önemli, acil ve genellikle büyük tutarlı ödemeler için kullanılan sistemlerdir.

Takas:

Takas, sisteme gönderilen transfer emirlerinin aktarımı, bu emirlerin karşılıklı olarak iletilmesine aracılık edilmesi, bazı sistemlerde mutabakat öncesi provizyon alınması ve sisteme giren ödeme emirlerinin netleştirilmesini ifade etmektedir.

Mutabakat:

Mutabakat, satıcı tarafından işleme konu menkul kıymet veya finansal ürünün alıcısına aktarılması, bunun karşılığında alıcının da söz konusu işleme ilişkin ödemeyi satıcıya aktarmasıdır. Mutabakat, işleme ilişkin tarafların yükümlülüklerini yerine getirmesi ve işlemin sonlanması anlamına gelmektedir.

İkinci sınıflandırma, gerçek zamanlı brüt mutabakat (Real Time Gross Settlement - RTGS) esasına göre çalışan sistemler ile netleştirme sistemleri olarak yapılabilir. RTGS usulüne göre çalışan ödeme sistemlerinde işlemler geri dönülemez ve kesindir. İşlemlerin mutabakatı merkez bankası parası ile gerçekleşmektedir. İşlemlerde anlık nihai mutabakat söz konusu olduğundan bu işlemler herhangi bir kredi riski taşımamaktadır.

Netleştirme sistemleri ise, iki veya çok taraflı netleştirme ilkesiyle çalışmaktadır. Bu sistemlerde karşılıklı net pozisyonlar, merkezi takas kuruluşu veya merkezi karşı taraf vasıtasıyla yapılmakta olup, gün içinde pozisyonlar açıktır. İşlemlerin mutabakatı gün içinde belirli saatlerde veya gün sonunda yapılmaktadır. Gerçek zamanlı brüt ödeme sistemlerinin aksine, tarafların gün içinde, yüksek tutarda ödeme yapma zorunluluğu olmamasından dolayı gün içinde likidite ihtiyacı RTGS'ye göre daha düşüktür. Bununla birlikte netleştirme sisteminin katılımcılarından birinin geçici likidite darlığı nedeniyle ödeme gücüne düşmesi veya takastan çıkarılması diğer katılımcılara gitmesi gereken likidite akışının bekleyen işlem yüzünden gerçekleşmemesi riskini doğuracağı için, sistemde yer alan diğer katılımcıları etkileyebilecektir.

Ülkemizdeki ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerinden Elektronik Fon Transfer (EFT) sistemi ve Elektronik Menkul Kıymet Transfer (EMKT) sistemi RTGS usulüne göre çalışan sistemlerdir. "Netleştirme" usulüne göre faaliyet gösteren ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri Takasbank, Bankalararası Kart Merkezi (BKM) ve Bankalararası Takas Odaları Merkezi (BTOM)'dir.

ÖDEME SİSTEMLERİNDEKİ RİSKLER

Ödeme sistemlerinde ortaya çıkabilecek temel riskler aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

Likidite Riski: Katılımcılardan herhangi birinin, yükümlülüklerini gelecekte karşılayabilecek olmasına rağmen, vadesinde yeterli fona sahip olmaması nedeniyle yerine getirememesi durumunu ifade etmektedir.

Kredi Riski: Sisteme dâhil olan katılımcıların yükümlülüklerini vadesinde veya daha ileri bir tarihte karşılayamaması durumunu ifade etmektedir. Kredi riski kapsamında değerlendirilen sorunlar katılımcının geçici olmayan ciddi sorunlar yaşadığı durumları

¹ Mutabakatın merkez bankasındaki veya ticari bir bankadaki hesaplar üzerinden yapılmasına göre adlandırılmakta olup, merkez bankası parasıyla yapılan mutabakat, mutabakatın gerçekleştiği fonların güvenilirliği açısından daha güvenli bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

kapsamaktadır. Ödeme sistemleri açısından kredi riski ile likidite riski arasındaki en büyük fark kredi riskinin kalıcı, likidite riskinin ise geçici nitelikteki sorunları içeriyor olmasıdır.

Operasyonel Risk: Ödeme sistemlerinde personel hatası, yazılım veya donanımda görülebilecek eksiklikler, hatalar veya iletişim sistemlerinde yaşanabilecek problemler nedeniyle sistemin işleyişinde sorunlar oluşması ihtimali operasyonel risk olarak değerlendirilmektedir.

Yasal Risk: Bir kanunun veya düzenlemenin beklenmedik şekilde uygulanmaya konması, ilgili düzenlemelerin uygulanmasındaki belirsizlik ile sınır ötesi ödemelerdeki farklı kanun ve düzenleme sorunlarının ortaya çıkardığı risktir.

Sistemik Risk: Bir veya daha fazla katılımcının ödemelerini gerçekleştirememesinin diğer katılımcıların yükümlülüklerini yerine getirememesine sebep olması ve bu durumun sistemde yayılarak finansal istikrarı tehdit eden bir durum oluşturması olarak tanımlanmaktadır.

Genel İşletme Riski: Ticari teşebbüs çatısı altında işletilen ödeme sistemlerinde, kuruluşun harcamalarının gelirleri aşmasına ve sermayenin azalmasına sebep olabilecek faaliyetlerinden kaynaklanan risktir. Rekabet koşullarında başarısızlık ve zayıf işletme stratejilerinden kaynaklanan bu risk, gelirler ve büyümede gerilemeye sebep olmaktadır.

MERKEZ BANKALARININ ÖDEME SİSTEMLERİ ALANINDAKİ ROLÜ

Dünya ekonomisinde yaşanan finansal krizlerin ardından fiyat istikrarını sağlamak temel görevinin yanı sıra finansal istikrara katkıda bulunmak da merkez bankalarının temel görevleri arasında yerini almıştır. Ödeme sistemlerinin finansal istikrar açısından gün geçtikçe daha fazla önem kazanması, merkez bankalarının ödeme sistemlerinin kesintisiz, güvenli ve etkin çalışması konusunda daha fazla rol üstlenmelerine yol açmıştır. Bunun yanında iyi işleyen ödeme sistemleri, fiyat istikrarının sağlanması amacıyla uygulanan para politikasının etkinliği için de önemlidir.

Merkez bankalarının ödeme sistemleri alanındaki sorumlulukları şu şekilde sıralanabilir:

- Ödeme sistemlerini işletme: ödeme ve menkul kıymet takas ve mutabakat hizmetlerinin sağlanması,
- Ödeme sistemlerinde kolaylaştırıcı ve yönlendirici olma: nakit dışı ödemelerdeki gelişmelerin koordine edilmesi ve şekillendirilmesi,
- Ödeme sistemlerinin gözetimi.

Ödeme sistemlerinin gözetimi:

Ödeme sistemlerinin güvenli ve verimli bir şekilde işlenmesini sağlamak üzere, ödeme ve mutabakat sistemleri alanında dikkat edilmesi gereken husus ve ilkeler ile sistemlerden kaynaklanan risklerin belirlenerek gerekli politikaların oluşturulmasıdır.

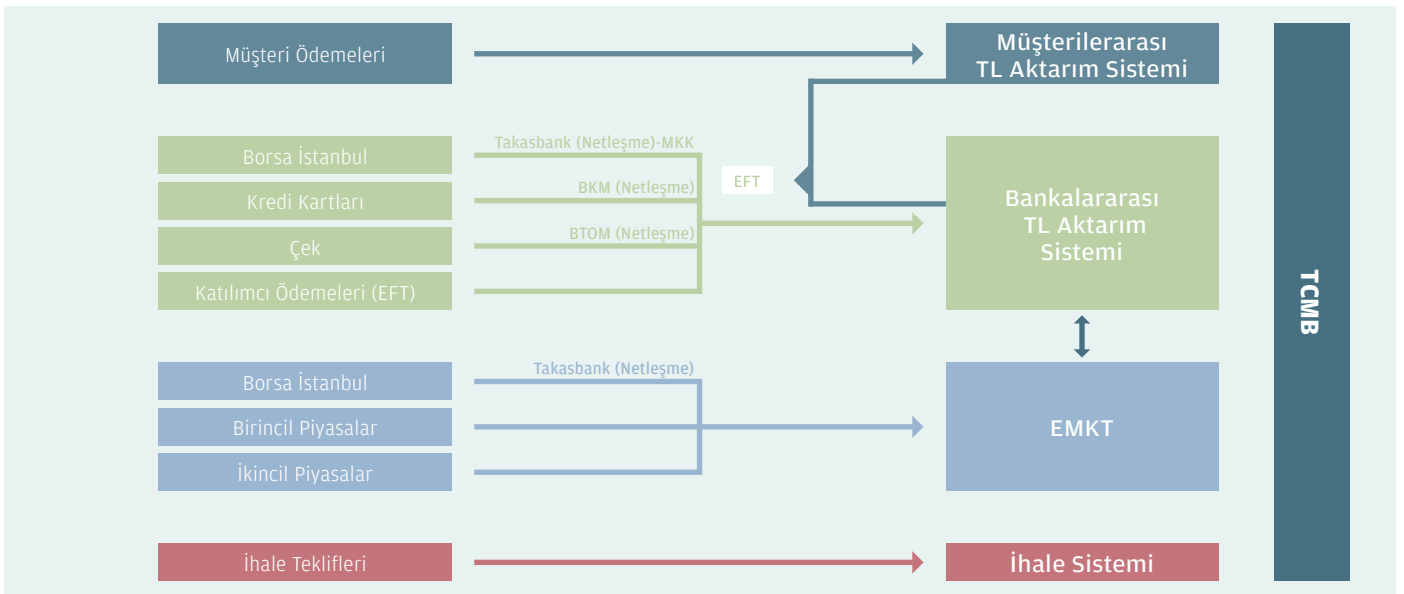
TÜRKİYE'DE ÖDEME SİSTEMLERİ

Türkiye'deki temel ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri, Elektronik Fon Transfer Sistemi, Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemi, Bankalararası Takas Odaları Merkezi, Bankalararası Kart Merkezi, İstanbul Takas ve Saklama Bankası (Takasbank) ve Merkezi Kayıt Kuruluşundan (MKK) oluşmaktadır.

Elektronik Fon Transfer Sistemi (EFT)

TCMB'nin sahibi ve işleticisi olduğu EFT sistemi, Türk lirası üzerinden yapılan ödeme işlemlerinin elektronik ortamda gerçek zamanlı olarak yapılmasını ve gerçek zamanlı brüt mutabakatını sağlayan bir sistemdir. Alacaklandırma esasına göre çalışan EFT sisteminde ödeme emirleri, katılımcıların TCMB nezdinde bulunan EFT sistemi hesabında yeterli fonun bulunması koşuluyla gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların

Türkiye'de Ödeme Sistemleri

hesap bakiyelerinin eksiye düşmesine izin verilmemektedir. Ayrıca, katılımcıların hesaplarında yeterli bakiye bulunmaması durumunda emirler yeterli bakiye bulununcaya kadar sırada beklemektedir. Gün sonunda, gerçekleşmeyen emirler iptal edilmektedir. Böylece, sistemde taraflardan birinin yükümlülüğünü karşılayamaması durumundan kaynaklanacak kredi riski bulunmamaktadır.

Elektronik Menkul Kıymet Transfer Sistemi (EMKT)

TCMB tarafından 2000 yılında kurulan EMKT sistemi, menkul kıymetlerin bankalar arasında aktarım ve mutabakatını elektronik ortamda kaydı yöntemlerle gerçek zamanlı olarak sağlayan bir menkul kıymet mutabakat sistemidir.

EMKT sisteminde devlet iç borçlanma senetleri, likidite senetleri ile Özelleştirme İdaresi ve Kamu Ortaklığı Fonu gibi diğer kamu kuruluşları tarafından ihraç edilen senetlere ilişkin işlemler yapılmaktadır ve yapılan işlemlerde ödeme karşılığı teslimat ilkesi (Delivery versus Payment - DvP) geçerlidir. Bu ilke kapsamında, menkul kıymet aktarımı, söz konusu menkul kıymete ilişkin fon aktarımının gerçekleşmesi ile eşanlı olarak yapılmaktadır ve bu türdeki işlemlerde de kredi riski bulunmamaktadır.

İhale Sistemi:

TCMB'nin sahibi ve işleticisi olduğu ödeme sistemleri altyapısının bileşenlerinden birisi olan ve 30 Eylül 2012 tarihinde işleme alınan İhale Sistemi (İhS), genel duyuru gibi haber nitelikli mesajların bankalar arasında aktarılmasını sağlayan haberleşme sistemidir. İhS, TCMB tarafından gerçekleştirilen ve bankacılık sistemine açık olan çok çeşitli ihale işlemlerinin yanı sıra piyasa işlemleri için de kullanılan bir altyapı olarak ihale tekliflerinin ödeme sistemleri dışında izlenmesini sağlamaktadır.

Bankalararası Takas Odaları Merkezi (BTOM)

Çek, ekonomi içinde paranın fiziki olarak el değiştirmesine alternatif olacak şekilde kullanılan bir varlık olup diğer kıymetli evraklardan farklı olarak özel bir kanunla düzenlenmiş bir ödeme aracıdır. Farklı bankaların şubelerine ibraz edilen

çeklerin, ait oldukları bankalardaki hesaplarından tahsil edilmesini sağlayan sistem ise çek takas sistemidir. Bu sisteme ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi TCMB gözetimi altında BTOM tarafından gerçekleştirilmektedir. BTOM'da çek takası işlemleri, çeki ilişkin bilgilerin elektronik ortamda iletilmesi esasına göre gerçekleştirilmektedir. BTOM, çekin farklı bankalar arasında dolaşımını sağlayarak para nakil hareketlerini ve bundan kaynaklanabilecek riskleri azaltmaktadır. BTOM sisteminde 2014 yılında günde yaklaşık 66 bin çek işlem görmüştür.

Bankalararası Kart Merkezi (BKM)

BKM, kartlı ödeme sistemi içinde ortak sorunlara çözüm bulmak ve ülkemizdeki banka ve kredi kartları hakkındaki kural ve standartları geliştirmek amacıyla 1990 yılında, 13 kamu ve özel bankanın ortaklığı ile kurulmuştur. BKM, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu çerçevesinde faaliyetlerini yürütmekle birlikte, bir ödeme sistemi olarak 2013 yılında yürürlüğe giren "Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun" kapsamına da dâhil olmuştur. Kart hamillerinin yaptıkları alışverişlerden kaynaklanan borç ve alacaklarının bankalar arasındaki takası, BKM bünyesinde yurt içi takas ve hesaplaşma aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

2014 yıl sonu itibarıyla; TCMB Ödeme Sistemlerinde TCMB dahil 50 katılımcı bulunmaktadır. TCMB Ödeme Sistemlerinde 2014 yılı Ocak-Kasım ayları arasında toplam 241.986.923 adet ödeme mesajı işlem görmüştür.

İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (TAKASBANK)

İstanbul Menkul Kıymet Borsası (Borsa İstanbul) ve üyelerinin ortaklığıyla 1992 yılında kurulan İMKB Takas ve Saklama A.Ş., 1996 yılında Takasbank-İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. adıyla bir sektör bankasına dönüşmüştür ve son olarak Takasbank adını almıştır.

Finansal piyasalarda gerçekleşen işlemlerin önemli bir bölümü aracı kurumlar tarafından yapılmaktadır. Aracı kurumlar banka olmadıkları için TCMB tarafından işletilen EFT-EMKT sistemine üye olamamakta,

Takasbank üzerinden bu sistemlere ancak dolaylı olarak katılabilmektedirler. Bu nedenle Takasbank, TCMB ile bu tür aracı kurumlar arasında köprü görevi üstlenmiştir.

Gün boyunca Borsa İstanbul'da gerçekleşen hisse senedi ve tahvil-bono alım satım işlemleri, Takasbank takas sisteminde taraflar arasında işlem görmekte ve gün sonunda taraflar yaptıkları işlemler kapsamında çok taraflı netleştirmeye tabi tutulmaktadır. Çok taraflı netleştirmeye göre hem menkul kıymet hem de fon bacağına net borçlu ve net alacaklı katılımcılar belirlenmektedir. Netleştirme sonucuna göre ortaya çıkan net pozisyonların kapatılması işlemi DvP ilkesine göre Takasbank Elektronik Transfer Sistemi üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Merkezi Kayıt Kuruluşu

MKK, sermaye piyasası araçlarının kaydedilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydedilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek ve merkezi saklamasını yapmak üzere faaliyet gösteren merkezi kayıt ve saklama kuruluşudur. Hali hazırda payları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin pay senetleri, borsa yatırım fonları, yatırım fonları, devlet iç borçlanma senetleri, özel sektör borçlanma araçları, varlığa dayalı menkul kıymet ve kira sertifikaları MKK tarafından kayden izlenmektedir.

Konuya İlişkin Kaynaklar

1. Avrupa Merkez Bankası. (2010). *Payments, Securities and Derivatives, and the Role of the Eurosystem*. Frankfurt
2. Bank for International Settlements (BIS). *CPSS-IOSCO Principles for Financial Market Infrastructures*, <http://www.bis.org/press/p110310.htm>
3. BIS-CPSS. (2003). *A Glossary of Terms Used in Payments and Settlement Systems*. Basel
4. BIS-CPSS. (2005). *Central Bank Oversight of Payment and Settlement Systems*. Basel.
5. CPSS-IOSCO. (2012). *Principles for Financial Market Infrastructures*. Basel
6. Karpuz, E. (2012). *Ödeme Sistemleri ve Araçlarının Artan Kullanımı: Kredi Kartı Kullanımının Para Politikası Etkinliğine Etkisi*. Uzmanlık Yeterlilik Tezi. Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
7. Kirdaban, M. İ. (2005). *Ödeme Sistemlerindeki Gelişmeler ve Ödeme Sistemlerinin Finansal Sistem İstikrarı Üzerindeki Etkileri*. Uzmanlık Yeterlilik Tezi. Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

TCMB BİRİMLERİ

Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü

TCMB'nin ödeme sistemlerine ilişkin görevleri, 4 Kasım 2013 tarihinde kurulan Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülmektedir.

Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğü dört Müdürlük halinde faaliyet göstermektedir: Düzenleme ve Gözetim Müdürlüğü, Ödeme İşlemleri Müdürlüğü, Ödeme Sistemleri İşletim Müdürlüğü ve Araştırma ve İş Geliştirme Müdürlüğü.

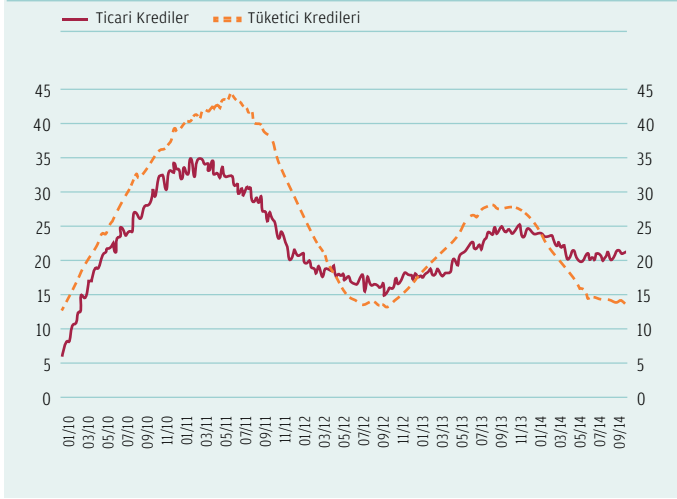
Ödeme Sistemleri Genel Müdürlüğünün görevleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Finansal piyasa altyapılarının kesintisiz bir şekilde işlemlerini sağlamak,
- Ödeme sistemleri alanındaki ulusal, bölgesel ve küresel düzeydeki gelişmeleri, çalışmalarını ve düzenlemeleri takip etmek, değerlendirmek, bu konuda uluslararası çalışmalara katkı sağlamak, Banka ve Banka dışı ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri ile ödeme araç ve yöntemlerine yönelik politikalar üretmek,
- Banka ödeme sistemlerini kurmak, etkin ve verimli bir şekilde işletmek ve bu sistemlerin belirlenen politikalar çerçevesinde geliştirilmesini sağlamak,
- Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerinin gözetimine ilişkin hedef, politika, kapsam, araç ve yöntemlerini belirlemek, gözetim faaliyetlerini yürütmek,
- Banka ve Banka dışı ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerine yönelik olarak ulusal ve uluslararası kuruluşlarla ve Bankanın üye olduğu ulusal ve uluslararası organizasyonlarla yürütülecek çalışmaların eş güdümünü sağlamak,
- Bankaya verilen görev ve yetkiler çerçevesinde, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri konusunda düzenlemeler yapmak; diğer yetkili kurumlarca yapılacak düzenlemelere katkı sağlamak,
- Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri alanındaki mevzuatın Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmalarını yürütmek,
- Türkiye'de faaliyet gösterecek ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerine ilişkin faaliyet izinleri ve gerek görülmesi halinde alınacak tedbirler ile ödeme ve elektronik para kuruluşlarının faaliyet izni konularında Bankaya verilen görevlerle ilgili çalışmaları yürütmek,
- Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri ile ödeme araç ve yöntemlerine ilişkin verileri takip ederek değerlendirmek ve Banka yetkili organlarınca alınacak kararlarda kullanılması amacıyla raporlamak,
- SWIFT katılımcısı olarak Bankanın yapacağı işlemleri gerçekleştirmek,
- Ödeme ve elektronik para kuruluşlarına ilişkin, 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun çerçevesinde, Banka nezdinde tutulacak varlıkların takibi ve bildirimine ilişkin faaliyetleri yürütmek,
- Çeke ilişkin mevzuat ile Bankaya verilen görevler kapsamında çeklerin baskı şekline dair esaslar ile karşılıksız çıkan çeklerde muhatap bankanın sorumlu olduğu miktarın belirlenmesi için öneride bulunmak,
- Çeke ilişkin mevzuat değişikliği çalışmalarında Bankayı temsil etmek ve Banka içi eş güdümü sağlamak,
- Bankalararası Takas Odaları Merkezinin işletimine ilişkin Bankaya verilen görevleri yerine getirmek,
- Bankanın Türk lirası mevduat hesaplarından yapılacak nakden ve hesaben ödemeler, Türk lirası mevduat, havale ve senet tahsili işlemlerinin yapılması ile Bankaca yapılacak Türk lirası bankacılık işlemlerinde uygulanacak faiz, komisyon, ücret ve masraflara ilişkin esasların belirlenmesi için çalışmaları yürütmek,
- Tarifeler Yönetmeliği'nde Türk lirası mevduat hesaplarına ilişkin yapılacak değişiklikler sırasında diğer birimlerin görev alanına giren konulara ilişkin alınan talepleri de eş güdüm içinde sonuçlandırmak, bu değişiklikler dışında kalan ve birimler tarafından ayrıca Tarifeler Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerin bildirilmesini müteakip anılan Yönetmeliğe işlemek,
- Kamu Elektronik Ödeme Sistemi (KEÖS), İnternet Bankacılığı Sistemi (İBS) ve bunlarla bağlantılı sistemlere ilişkin olarak Bankaya verilen görevler çerçevesinde Banka dışındaki kurumlarla eş güdümü sağlamak, idari işleri yürütmek ve teknik hususlarda Bankanın ilgili birimleri ile eş güdüm sağlamak,
- Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik mevzuat ile Bankaya getirilen yükümlülükler çerçevesinde, Banka içi düzenlemeleri hazırlamak ve Bankaca yapılacak diğer işlemlerin eş güdümünü uyum görevlisi ile iş birliği içinde yapmak,
- Hükümet tarafından uluslararası finans kuruluşları, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) üyesi ülkeler ve diğer ülkeler ile Avrupa Birliğinden sağlanan kredi ve hibeler ile Hükümet garantörlüğünde kamu kuruluşlarının sağlanan proje kredileriyle ilgili hükümetlerarası mali protokol veya anlaşmalara ilişkin olarak Bankaya verilen görevler çerçevesinde gerekli işlemleri yapmak.

TERMOMETRE

Tüketici Kredileri ve Ticari Krediler

GRAFİK 1: TÜKETİCİ KREDİLERİ VE TİCARİ KREDİLER*
(Yıllık Büyüme, Yüzde)

Son Gözlem Tarihi: 28 Kasım 2014

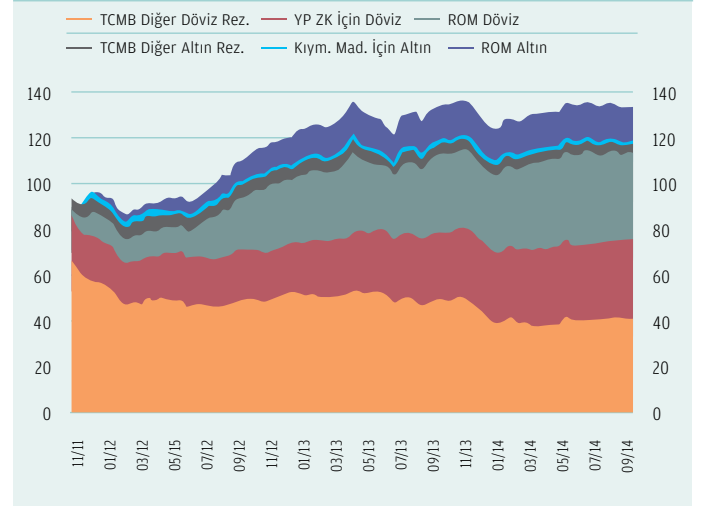
Kaynak: TCMB.

*Toplam bankacılık sektörü (Katılım bankaları dahil), TGA Hariç

Tüketici ve ticari kredilerin artış oranı, fiyat istikrarı ve finansal istikrar üzerine olası etkileri nedeniyle TCMB tarafından yakından izlenmektedir. TCMB tarafından alınan makroihtiyati önlemlerin ve para politikasındaki sıkı duruşun etkisi ile 2014 yılı başından itibaren kredi artış hızlarının azalan bir seyir içinde olduğu gözlenmektedir. 2014 yılı Kasım ayında ticari krediler yüzde 21 oranında büyümüş olup 2007-2013 dönemi ortalaması olan yüzde 22 seviyesinin altında seyretmiştir. Aynı dönemde ortalaması yüzde 27 olan tüketici kredileri ise Kasım ayı itibarıyla yıllık yüzde 14 oranında büyümüştür. Kredi eğilimleri, tüketici kredilerinin yıllıklandırılmış büyüme hızının düşük seviyelerde devam ettiğini, ticari kredilerin ise görece olarak daha güçlü bir seyir izlediğini göstermektedir. Ticari kredilerinin güçlü seyri üretimi desteklerken, tüketici kredilerinin nispeten yavaşlaması tüketim talebinin daha kontrollü bir seyir izlediğini göstermektedir. Dolayısıyla, ticari kredilerin büyüme oranının tüketici kredilerine göre güçlü olması bir yandan orta vadeli enflasyon baskılarını sınırlarken diğer yandan da cari işlemler dengesindeki düzelmeye katkı sağlamaktadır.

TCMB Döviz Rezervleri

GRAFİK 2 - TCMB DÖVİZ REZERVLERİ
(Milyar ABD Doları)

Son Gözlem Tarihi: 21 Kasım 2014

Kaynak: TCMB

TCMB, 2014 yılı üçüncü çeyreğinde küresel piyasalarda yaşanan gelişmeleri ve zorunlu karşılıklara ilişkin operasyonel süreçleri dikkate alarak Rezerv Opsiyon Mekanizması (ROM) kapsamında tesis edilen döviz cinsini 15 Ağustos 2014 tesis döneminden itibaren ABD doları ile sınırlandırmıştır. Bu dönemde, bankaların döviz ve altın rezerv opsiyonu kapsamında tesis ettikleri rezervlerde yaşanan sınırlı düşüş, yabancı para zorunlu karşılık kapsamında tutulan rezervlerdeki artışla telafi edilmiştir.

TCMB, dengeli büyümeyi desteklemek amacıyla 20 Ekim 2014 tarihinde İhracat Reeskont Kredisi limitlerini artırmış ve kredi maliyetlerini düşürmüştür. Bu değişiklikler sayesinde ihracatçıların TCMB reeskont kredisi imkânını daha fazla kullanması ve TCMB döviz rezervlerine bu yolla sağlanacak katkının 2015 yılında daha yüksek seviyelerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Öte yandan gelecek dönemde döviz satım ihalelerine devam edilmesinin TCMB döviz rezervini azaltıcı yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir.

**Sayı: 36 /
ARALIK 2014**

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından üç ayda bir yayımlanmaktadır.

Yayın Kurulu

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Dr. Yusuf Soner Başkaya

Yayın Kurulu: Dr. Mehmet Fatih Ekinci, Dr. Eyup Kahveci, Tangül Hınçal, Dr. Gülay Erün, Canan Binal Yılmaz, Emrah Uslu, Özgür Balaban, Duygu Konukçu, Cansu Gör.

Yayın Danışmanı: Nuri Aksu

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
İstiklal Cad. No. 10 06100 Ulus Ankara

Twitter: @Merkez_Bankasi

Facebook: TurkiyeCumhuriyetMerkezBankasi

YouTube: TCMerkezBankasi

LinkedIn: Merkez_Bankasi

TCMB'nin ücretsiz yayınıdır.